

Mies, joka tunsi Elias Lönnrotin.

Amerikkoja myöten uskollinen Kaiun lukija kertoo.

Kalle Mikkonen on Pyhäjoen pitäjän vauhimpia asukkaita ja monella tavalla ansioitunut kunnallismies ja yhteiskunnallinen toimihenkilö. Hän on kuitenkin luopunut jo melkein kaikista luottamustehtävistään, mutta esim. säästöpankin hallituksessa — hän on pankin perustajia — tulee hän tänä keväänä olleeksi 40 vuotta. Jos ennakkovaroituksesta joudut, hyvä lukija, Mikkosen isännän puheille, ei voi kuvitella olevasi paljon kuuttakymmentäviittä vanhemman miehen kanssa tekemisissä, mutta tosiasiasa Kalle Mikkonen jo vuosi sitten aloitti yhdeksänkymmenennensä.

Muisti ei kuitenkaan ole pettänyt ja niinpä siirrymmekin ajassa taaksepäin heti aluksi seitsemisenkymmentä vuotta, vähän enemmänkin. Mikkonen on syntynyt Ristijärven seurakunnassa ja siellä hän siihen aikaan elielikin pahaisena oikinasena. Isä viljeli Mikkolan tilaa Hengenravinnosta piti huolta Oulun Wiikkosanomiam. Mutta sitten alkoi kaikua Oulusta ja lehtemme ensimmäisenä vuonna, 1878, aikoi Mikkolaan tulla Kaiku, joten Kalle Mikkonen on lukenut Kaikua melkein niin kauan kuin hän yleensä jotakin on lukenut. Amerikkoihinkin kun mies lähti ja viiyyi kymmenen vuotta, tilasi hän useana vuonna tovereineen sinne Kaikua.

Mutta palatkaamme Ristijärvelle. Mikä teki Kaiun tunnetuksi siellä? No, se oli se Ståhlbergin skandaali, kun Kivekäs kirjoitti siitä ja linnaankin joutui. Silloin pääsi Kaiku vauhtiin. Kaiussakin kertojamme kerran kävi, kun oli tervamiesten mukana Ristijärvellä Oulussa. Eteenpäin pyrkivänä nuorena miehenä harjoitti hän laskentoa ja kun ei laskuopillisia vihkoja saanut Ristijärven lainakirjastosta, josta Lönnrot hoiti ja jossa hän piti vain uskonnollista kirjallisuutta, niin kävi niiltä Kaiusta kysymästä. Mieleen jäi kirjapaino erikoisesti, siellä kun miesvoimalla painokonetta väännettiin.

Mikkosen äiti, siis silloinen Mikkolan emäntä, kertoi pojalleen Elias Lönnrotista, jonka venettä hänkin oli ollut soutamassa, kun professori liikkui Kainuun mailla. Ei liikkunut Lönnrot herrana eikä gentlemannina esiintynyt, kerrotaan, muina miehinä liikkui. Vanhemmalla iällähän Lönnrot muuttui hyvinkin uskonnollismieliseksi. Lähtökohtana oli haaksirikko, veneen kaatuminen Petäisten koskessa, jolloin Lönnrot selviytyi kuivalle, mutta kolme muuta hukkui. Siitä lähtien hän vakavoitui. Petäjaiskosken yli kulkee nykyisin Kontiomäen rautatie. Mutta kertoja on itsekin nähnyt professori Lönnrotin...

Ristijärven pappina niihin aikoihin oli Elias Lönnrotin veljenpoika Fredrik, yhtä vakaisa mies kuin setänsäkin. Tämä Lönnrot oli Sotkamon rovastina kuolleen Elias Lönnrotin isä. Suuren Eliaksen mukaan Sotkamon rovasti nimensäkin sai, sillä Elias vmpoi oli kasvattanut ja kouluttanut veljensä pojan, tämän Fredrikin, Ristijärven papin. Vaatimaton mies oli siis Fredrik, kansanmies. Kertojamme esimerkiksi ei muista koskaan nähneensä häntä muuta kuin pieksut jalassa ja usein hänet tapasi tunkiolla havuja hakkaamassa. Kalle-poikanen joutui usein tekemisiin hänen kanssaan, kun häneen oli vietävä posti pappilaan kahdesti viikossa, iltasella, jos se tuli ennen kymmentä, muuten aamusella.

Suuren Eliaksen näki kertojamme vain kerran ja siitä on niin kauan, että muisti juuri pitää. Hän kävi tapaamassa veljensä poikaa eräänä kesänä, juhannuksen maissa, kun nmpi Elias oli Lönnrotin tytären kanssa käymässä Aavasaksalla, juhannusaurinkoa katsomassa. Pyhäaamuna oli professori kirkossa, jossa kasvatti-poika saarnasi. Mikä Lönnrotin ulkomuodossa ja vaatimattomassa olemuksessa on nähtyä, mikä luetua tai kuultua, sitä Kalle Mikkonen osaa sanoa.

Ja sitten, 21-vuotiaana, tuli lähtö Amerikkoihin...